

UDKAST

til

Forslag

til

Lov om ændring af jernbaneloven

(Master til brug for mobil- og internetdækning i tog)

I jernbaneloven, lov nr. 686 af 27. maj 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 658 af 8. juni 2016, § 21 i lov nr. 285 af 29. marts 2017 og § 1 i lov nr. 1558 af 19. december 2017, foretages følgende ændringer:

§ 1

1. Efter § 30, stk. 2, nr. 7, indsættes:
»8) nyanlæg, ændring eller vedligehold af master til brug for internetdækning i tog.«
2. I § 38, stk. 1, indsættes efter »eksisterende baneanlæg«: » ,master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2019

Bemærkninger til ændringslovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets indhold
  - 2.1. Ekspropriation
    - 2.1.1. Gældende ret
    - 2.1.2 Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser om den foreslåede ordning
  - 2.2. Forundersøgelser
    - 2.2.1. Gældende ret
    - 2.2.2. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser om den foreslåede ordning
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre), Dansk Folkeparti og Enhedslisten om en moderne jernbane – udmøntning af Togfonden DK af 14. januar 2014, blev det besluttet, at der skulle sikres god internetdækning i alle tog på hele statens jernbanenet med henblik på, at passagererne bl.a. skal kunne anvende toget som en fuld funktionsdygtig arbejdsplads.

Der er efterfølgende med aktstykke nr. 9 af 13. oktober 2016 afsat 101,0 mio. kr. (2016-pl) med henblik på at sikre størst mulig forbedring af brugeroplevelsen ved internetdækning i tog via investeringer i radiomaster langs jernbanenettet samt fibernet til transmission og teknikhytter. Beløbet er øremærket til den infrastrukturudbygning, som Banedanmark skal gennemføre, mens mobiloperatørerne afholder udgifterne til radioudstyr og driften heraf. Beløbet er efterfølgende blevet indbudgetteret på finansloven.

Det overordnede projekt består af tre hovedelementer, der er indbyrdes afhængige: 1) Indbygning af signalforstærkere fra mobiloperatørerne i DSB's tog, 2) indbygning af WiFi-system for datatransmission i DSB's tog, samt 3) forbedret mobil- og internetdækning langs Banedanmarks jernbanenet. Teleoperatørerne investerer, sammen med DSB, i installation af signalforstærkere i DSB's tog. Yderligere investerer DSB også i installation af multioperatør wifi-løsning i DSB's tog.

Som følge af, at arealerhvervelsen er særdeles vanskelig uden hjemmel til ekspropriation og forundersøgelser, hvilket resulterer i både væsentlige forsinkelser af dele af projektet, og at det samlede projekt bliver mangelfuldt, fordi der ikke kan opnås godkendelse til at opsætte enkelte master, hvilket indebærer, at der opnås dårligere internetdækning end forudsat, indføres der med lovforslaget hjemmel til ekspropriation og forundersøgelser.

Med lovforslaget skal det således sikres, at der skabes hjemmel til at ekspropriere de nødvendige arealer til brug for projektet, herunder udføre de forundersøgelser mv. der er nødvendige hertil.

Hjemlen er dog ikke alene tiltænkt det beskrevne projekt, men vil kunne anvendes, hvis der i relation til nye baneanlæg er behov for at etablere master til brug for internetdækning i tog eller hvis den eksisterende dækning langs eksisterende baneanlæg ændrer sig således, at der er behov for at etablere yderligere master til brug for internetdækning i tog.

2. Lovforslagets indhold

2.1 Ekspropriation

2.1.1. Gældende ret

Af grundlovens § 73 fremgår, at ejendomsretten er ukrænkelig, og at ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Afståelse kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.

Af jernbanelovens § 30 fremgår det, at transportministeren til statslige anlæg, når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet, kan iværksætte eller, for så vidt angår ikkestatslige anlæg, tillade, at anlægsmyndigheden iværksætter ekspropriation til de formål, der er nævnt i stk. 2.

Af § 30, stk. 2, fremgår det, at ekspropriation i henhold til stk. 1 kan ske til 1) nyanlæg af jernbaner, 2) udvidelse eller ændring af eksisterende jernbaneanlæg, 3) nyanlæg, udvidelse eller ændring af veje i forbindelse med anlæg efter nr. 1 og 2, 4) sikring og regulering af færdslen ved krydsninger mellem veje og jernbaner, 5) vedligehold af jernbaneanlæg, nødvendige supplerende foranstaltninger og fyldtagning, 6) foranstaltninger af hensyn til udnyttelse, betjening, sikring, synlighed og drift på hensigtsmæssig måde af de anlæg, der er nævnt i nr. 1-5, herunder til etablering af fornødne adgangsveje, arbejdsarealer, garager, værksteder, administrationsbygninger, signaler, kørestrømsanlæg og sikringsanlæg, eller 7) klimarelaterede afværgeforanstaltninger, herunder ved etablering af regnvandsbassiner, kontrollerede oversvømmelser og etablering og vedligeholdelse af dræn og afvandsingsanlæg samt sikring af grundvand.

2.1.2. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser om den foreslåede ordning

Af hensyn til at sikre, at der kan skabes god internetdækning i alle tog på hele statens jernbanenet med henblik på, at passagererne bl.a. skal kunne anvende toget som en fuld funktionsdygtig arbejdsplads, og på baggrund af, at det har vist sig, og ved eventuelle fremtidige projekter kan vise sig, vanskeligt at erhverve arealer til brug for dette formål, foreslås der skabt hjemmel til at ekspropriere arealer og udføre forundersøgelser til nyanlæg, ændring eller vedligehold af master til brug for internetdækning i tog.

Med den foreslåede tilføjelse til jernbanelovens § 30, stk. 2, skabes i overensstemmelse med grundlovens § 73 en lovhjemmel til ved ekspropriation at erhverve de øvrige fornødne arealer og rettigheder til etablering af master med tilhørende anlæg. Ekspropriation kan kun ske, hvis det er nødvendigt at erhverve de pågældende arealer m.v. enten midlertidigt eller permanent for at kunne gennemføre anlægsprojektet.

Ekspropriationerne i henhold til lovforslaget sker efter reglerne herom i den gældende jernbanelov. Det betyder, at enten Kommissarius ved Statens Eksproportioner i Jylland eller på Øerne afhængig af den enkelte masts placering foretager en tilbundsående prøvelse af, om den enkelte ekspropriation er nødvendig. Kravet om, at ekspropriationen skal være nødvendig, er udtryk for, at det almindelige proportionalitetsprincip skal være opfyldt. Tvangsmæssig afståelse af ejendom kan således ikke gennemføres, hvis det, der tilsigtes med ekspropriationen, kan gennemføres på en for grundejeren mindre indgribende måde.

Hvor nye antennepositioner vil give væsentlig forbedringer af mobil- og internetdækningen for togpassagererne skal Banedanmark prioritere at finde placeringer til netudbygning på egne arealer.

For så vidt angår den allerede planlagte udbygning af internetdækningen langs jernbanenettet, er kun ca. 37 procent (24 ud af 65) af de masteplaceringer, som Banedanmark forventer at tage i brug, på Banedanmarks egne arealer. Den dækningsmæssige konsekvens, hvis der alene skulle anvendes Banedanmarks egne arealer til projektet, ville således svare til, at kun godt en tredjedel af de dækningsmæssige behov ville blive dækket.

Kriteriet for opfyldelse af almenvellet efter Grundlovens § 73, vil være, at borgere på togrejse i Danmark vil få adgang til internettet og dermed gøre rejsetiden mere effektiv. Som en naturlig følge af de konkrete masteplaceringer langs jernbanen, vil borgere og samfund i det nærliggende lokalområde, som ofte omfatter tyndt befolkede områder, opleve en væsentlig forbedring af de mobile kommunikationsmuligheder.

Herudover vil erhvervskunder på togrejse i Danmark kunne anvende toget som arbejdsplads med adgang til internettet og dermed gøre rejsetiden mere effektiv, og for det lokale erhvervsliv som f.eks. landbrug og mindre virksomheder samt kommunal servicevirksomhed vil udvidelsen af internet- og mobildækningen forbedre arbejdsmulighederne.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1.

2.2 Forundersøgelser

2.2.1. Gældende ret

Af jernbanelovens § 38, stk. 1, fremgår det, at transport-, bygnings- og boligministeren, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse, har adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer for at foretage undersøgelser og projektering af nye baneanlæg eller ændringer af eksisterende baneanlæg samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

2.2.2. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser om den foreslåede ordning

Det foreslås i forbindelse med anlæggelse af master til brug for internetdækning i tog at udvide jernbanelovens bestemmelse om forundersøgelser til også at omfatte master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg. Der henvises til afsnit 2.1.2. for baggrunden herfor.

Den foreslåede tilføjelse til § 38, stk. 1, giver således transport-, bygnings og boligministeren beføjelse til, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer for at foretage undersøgelser og projektering af master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg.

Der henvises i øvrigt til lovforslags § 1, nr. 2.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Arbejdet forestås af Banedanmark og har således primært økonomiske og administrative konsekvenser for Banedanmark i forbindelse med anlægsfasen.

Drift og vedligehold af master og teknikkabiner overgår efter anlægsfasen til Banedanmark, mens drift og vedligehold af antenner og andet radioudstyr til det allerede planlagte projekt om udbygning af internetdækningen overgår til teleoperatørerne.

Arbejdet med at beskrive anlægget i et detailprojekt, som kan danne baggrund for ekspropriation og udbud, udføres af Banedanmark i samarbejde med eksterne rådgiverfirmaer. Rådgivningsopgaver og anlægsarbejder udbydes efter gældende regler herfor.

Banedanmark og dets bygherrerådgivere fører tilsyn med entreprenørernes arbejde for at sikre, at det aftalte arbejde leveres i den aftalte kvalitet, tid og pris. Herudover skal projektforsløbet styres, kontrolleres og dokumenteres.

4. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.

For den del af erhvervet, der berøres af arealerhvervelse og ekspropriation, vil der være midlertidige administrative konsekvenser, i den periode ekspropriationsforretningerne m.v. foregår. Ejere af de berørte ejendomme vil blive inddraget direkte ved breve fra Banedanmark og ekspropriationsmyndighederne.

En indirekte positiv effekt vil være, at erhvervskunder på togrejse i Danmark vil kunne anvende toget som arbejdsplads med adgang til internettet og dermed gøre rejsetiden mere effektiv. For det lokale erhvervsliv som f.eks. landbrug og mindre virksomheder samt kommunal servicevirksomhed vil udvidelsen af mobil- og internetdækningen i lokalområdet forbedre arbejdsmulighederne.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

For de borgere, der berøres af arealerhvervelse og ekspropriation, vil der være midlertidige administrative konsekvenser, i den periode ekspropriationsforretningerne m.v. foregår. Ejere af de

berørte ejendomme vil blive inddraget direkte ved breve fra Banedanmark og ekspropriationsmyndighederne.

En indirekte, positiv effekt vil være, at borgere på togrejse i Danmark vil få adgang til internettet og dermed gøre rejsetiden mere effektiv. Som en naturlig følge af de konkrete masteplaceringer langs jernbanen, vil borgere og samfund i det nærliggende lokalområde, som ofte omfatter tyndt befolkede områder, opleve en væsentlig forbedring af mobil- og internetdækningen.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljøretlige konsekvenser i sig selv.

Det allerede planlagte projekt vedrørende udbygning af internetdækningen langs jernbanenettet og eventuelle fremtidige projekter af denne karakter vil have miljømæssige konsekvenser og håndteres i de konkrete projekter.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

EU-retlige aspekter for det allerede planlagte projekt vedr. udbygning af internetdækningen langs jernbanenettet og eventuelle fremtidige projekter af denne karakter vil blive håndteret i det konkrete projekt.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været i høring fra den [dd-mm-åå] til den [dd-mm-åå].

[Alfabetisk opstilling af de organisationer og myndigheder, der høres over lovforslaget]

9. Sammenfattende skema

Samlet vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Anlægsprojektet er finansieret af Togfonden
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Indirekte påvirkning eftersom erhvervskunder på togrejse vil kunne anvende toget som arbejdsplads med adgang til internettet, hvorved rejsetiden	Virksomheder, der eksproprieres, vil lide et økonomisk tab, som dog kompenseres ved ekspropriationsforretningen. Endvidere kan virksomheder, der

	gøres mere effektiv. Endvidere vil udvidelsen af internetdækningen forbedre arbejdsmulighederne for det lokale erhvervsliv.	skal flytte ledninger som følge af gæsteprincippet, blive pålagt udgifter.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Mindre konsekvenser i forbindelse med ekspropriation.
Evt. Ligestillingsmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Evt. Regionale konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Mindre konsekvenser i forbindelse med ekspropriationer.
Forholdet til EU-retten	Ingen EU retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser [særlige bemærkninger]

Til § 1

Med § 1, nr. 1, foreslås det, at der indsættes et nyt nr. 8 i jernbanelovens § 30, stk. 2, hvorefter transport-, bygnings- og boligministeren bemyndiges til at foretage ekspropriation til nyanlæg, ændring eller vedligehold af master til brug for mobil og internetdækning i tog.

Bemyndigelsen giver således transport-, bygnings- og boligministeren hjemmel til at ekspropriere rettigheder og arealer til brug for adgangsvej, arbejdsplads, materialedepot m.v. i forbindelse med etableringen af master til brug for mobil- og internetdækning i tog og dertil hørende teknikkabine. Når anlægsarbejderne er færdige vil de midlertidigt eksproprierede arealer i videst muligt omfang retableres og leveres tilbage til den oprindelige ejer.

Der er alene tale om en udvidelse af, hvad der eksproprieres til efter jernbaneloven. Den foreslåede tilføjelse ændrer således ikke ved gældende ret for så vidt angår den resterende del af § 30, men udvider blot bestemmelsens anvendelsesområde.

Det betyder bl.a., at ekspropriation efter den foreslåede § 30, stk. 2, nr. 8, skal ske efter reglerne i lov om fremgangsmåden til ekspropriation vedrørende fast ejendom, og at erstatning fastsættes i henhold til lov om offentlige veje m.v., jf. jernbanelovens § 30, stk. 5.

Master til brug for internetdækning i tog anlægges af Banedanmark. Ekspropriation efter den foreslåede § 30, stk. 2, nr. 8, iværksættes således i praksis ved, at Banedanmark anmoder transport-, bygnings- og boligministeren om at bemyndige Kommissarierne ved Statens Ekspropriationer til at ekspropriere med henblik på anlæggelse af en mast til brug for internetdækning i tog.

Banedanmark skal fjerne master samt retablere arealet, hvorpå en mast har været placeret, når disse ikke længere har et formål. Transport-, bygnings- og boligministeren fører tilsyn med, at dette sker. Bestemmelsen omfatter ligeledes fjernelse af teknikkabiner, samt hvad der eventuelt måtte være etableret i tilknytning til masten. Ved retablering skal arealet i videst muligt omfang føres tilbage til sin oprindelige tilstand.

Masten har et formål, så længe den bidrager til en anerkendelsesværdi funktion. Selvom en mast er anlagt til brug for internetdækning i tog, kan der på master også være placeret andet udstyr, end udstyr til brug for internetdækning, bl.a. GSM-R udstyr til signalstyring. Hvis der på en mast ikke længere er placeret udstyr til brug for internetdækning i tog, men fortsat er placeret eksempelvis GSM-R udstyr, vil masten fortsat have et formål og behøver derfor ikke blive fjernet.

Selvom transport-, bygnings- og boligministeren kan ekspropriere til master til brug for internetdækning i tog, anses disse master ikke som værende en del af jernbaneanlægget, hvorfor de ikke falder ind under jernbanelovens VVM-regler. Dette gælder uanset, om master, der er opført til brug for internetdækning i tog, efterfølgende anvendes til eksempelvis GSM-R udstyr til signalstyring eller andet, da det afgørende er, at masten er anlagt til brug for internet i tog.

Til nr. 2

Med § 1, nr. 2, foreslås det, at jernbanelovens § 38, stk. 1, udvides til, at transport-, bygnings- og boligministeren, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer for at foretage undersøgelser og projektering af master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg.

Den foreslåede ændring af § 38, stk. 1 består alene i, at master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg omfattes af bestemmelsen. Ændringen skal ses i sammenhæng med den foreslåede tilføjelse til § 30, stk. 2.

Bestemmelsen viderefører gældende ret, dog med en tilføjelse til bestemmelsens anvendelsesområde. Ændringen betyder således, at der blandt andet kan foretages de nævnte forundersøgelser med henblik på anlæggelse af master til brug for internetdækning i tog.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft 1. januar 2019.

Bilag

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

§ 1

I jernbaneloven, lov nr. 686 af 27. maj 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 658 af 8. juni 2016, § 21 i lov nr. 285 af 29. marts 2017 og § 1 i lov nr. 1558 af 19. december 2017, foretages følgende ændring:

§ 30 Transportministeren kan til statslige anlæg, når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet, iværksætte eller, for så vidt angår ikkestatslige anlæg, tillade, at anlægsmyndigheden iværksætter ekspropriation til de formål, der er nævnt i stk. 2.

Stk. 2. Ekspropriation i henhold til stk. 1 kan ske til

1) nyanlæg af jernbaner,

.....

7) klimarelaterede afværgeforanstaltninger, herunder ved etablering af regnvandsbassiner, kontrollerede oversvømmelser og etablering og vedligeholdelse af dræn og afvandingsanlæg samt sikring af grundvand.

§ 38, stk. 1. Transportministeren har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer for at foretage undersøgelser og projektering af nye baneanlæg eller ændringer af eksisterende baneanlæg samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger.
der.«

1. Efter § 30, stk. 2, nr. 7, indsættes:
»8) nyanlæg, ændring eller vedligehold af master i til brug for internetdækning i tog «

2. I § 38, stk. 1, indsættes efter »eksisterende baneanlæg«: » ,master til brug for internetdækning i tog i tilknytning til baneanlæg«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2019.

UDKAST